

Republica Democrată Georgia

Declaraarea Independenței

După Revoluția din februarie 1917, în Caucazul de Sud puterea a fost dată autorității regionale a guvernului interimar Kerenski, o comisie specială cu sediul la Tbilisi, numită OZAKOM (prescurtare de la „Osobii Zakavkazskii Komitet”). Reprezentanții georgieni care făceau parte din componența acesteia erau socialist-federalistul Kita Abașidze și social-democratul Akaki Cihenkeli. În paralel, a fost constituit și un Consiliu al Muncitorilor și Soldaților condus de Noe Jordania. Acesta din urmă, lider al social-democraților georgieni, a devenit totodată și cel mai puternic lider de pe scena politică georgiană a vremii.

După al doilea episod revoluționar rus care a avut loc în octombrie, a urmat instaurarea unei dictaturi bolșevice, pe care însă forțele politice și democratice din Caucaz nu au recunoscut-o, motiv pentru care pe 15 noiembrie 1917, sub președinția lui Evgeni Gegechkori, pe structura OZAKOM, a fost creat un guvern independent, denumit Comisariatul Transcaucazian. Cu acest pas, georgienii s-au delimitat de guvernul sovietic al bolșevicilor până la restabilirea unui guvern legitim în Rusia. În aprilie 1917, fusese format și Consiliul Interpartinic Național al Georgiei, cu Akaki Cihenkeli președinte, în care erau reprezentate toate forțele politice majore. În noile condiții, Consiliul decidea să convoace un Congres Național care să legitimeze reprezentarea poporului georgian. Congresul avea să fie deschis pe 19 noiembrie 1917, cu participarea reprezentanților partidelor politice, ai minorităților etnice, ai diferitelor grupuri religioase și ai sindicatelor profesionale din țară. În cadrul acestuia s-a hotărât înființarea Consiliului Național al Georgiei sub președinția lui Noe Jordania și s-a stabilit ca, în cazul înființării unui regim democratic în Rusia, Georgia să rămână o entitate autonomă. Pe 10 februarie 1918, parlamentarii transcaucazieni expulzați

din parlamentul Rusiei au înființat un Parlament Transcaucazian (Seim), al cărui președinte a devenit Carlo Ciheidze.

În cele din urmă, la 3 martie 1918, Rusia a încheiat la Brest-Litovsk un tratat de pace separat¹⁴⁰ cu Germania și aliații săi, document prin care Rusia ieșea din Primul Război Mondial, iar bolșevicii își prezervau și consolidau puterea. Conform condițiilor tratatului, Rusia Sovietică a renunțat la districtele Batumi, Kars și Artana, dar Comisariatul Transcaucazian a refuzat să predea teritoriile. Ca răspuns, otomanii au invadat partea sudică și cea de vest a Georgiei, recurgând la forța militară. Comisariatul, nefiind în măsură să opună o rezistență militară adecvată pe măsura agresiunii, a cerut negocieri. Astfel, la 14 martie, în orașul Trabzon, au început negocierile în vederea obținerii unei înțelegeri amiabile. Delegația Transcaucazului la acel moment era condusă de Akaki Cihenkeli. Imperiul Otoman a cerut în mod categoric îndeplinirea condițiilor stipulate prin Tratatul Brest-Litovsk. Într-o situație atât de dificilă, la 9 aprilie 1918, a fost perfectată oficial despărțirea Caucazului de Sud de Rusia și înființarea Republicii Democratice Federative Transcaucaziane, din care făceau parte Georgia, Armenia și Azerbaidjanul.

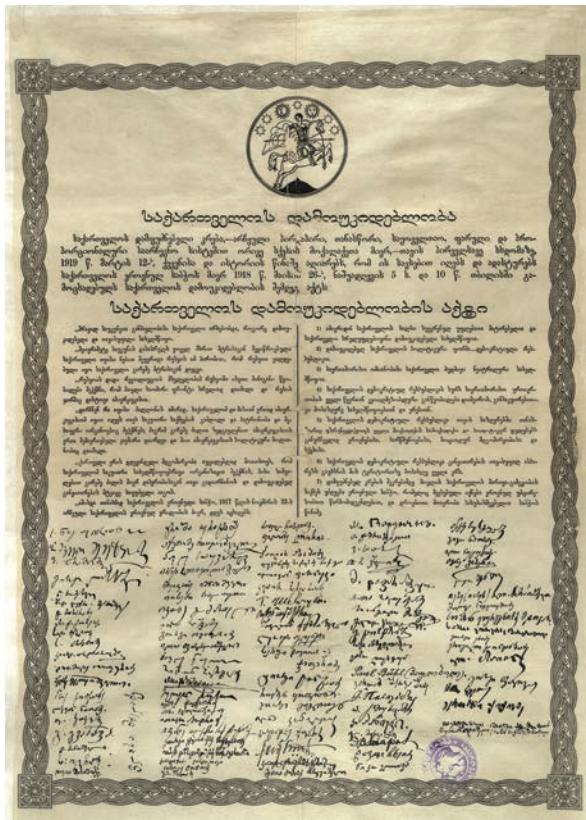
Deși negocierile de pace dintre noile entități politice din Caucaz și Turcia vor fi reluate la 11 mai 1918, la Batumi, Turcia nu își va schimba poziția. Mai mult, doar Georgia și Armenia continuau lupta, în timp ce al treilea membru al federației, Azerbaidjanul, susținea poziția Turciei, de care o apropiau strânsele legături etnice și lingvistice pe care le avea cu aceasta. În acest context dificil, atașatul militar al Ambasadei Germaniei din Istanbul, generalul Von Lossow¹⁴¹, a înmănat părții georgiene o declarație de susținere a proclamării independenței Georgiei și de asumare a medierii de către Germania în negocierile georgienilor cu Imperiul Otoman. Akaki Cihenkeli, care a considerat această propunere ca o soluție viabilă, a informat Consiliul Național Georgian, privind cu mari speranțe proclamarea independenței Georgiei. Astfel, la 26 mai 1918, ora 16.50, pe bulevardul Rustaveli, la fosta reședință a viceregelui, Consiliul Național Georgian a proclamat independența Georgiei. Primul președinte al guvernului a fost numit Noe Ramișvili, care a fost înlocuit în iunie 1918 de Noe Jordania.

După acest moment istoric, Germania a devenit garantul independenței și securității noului stat georgian astfel creat. Acest lucru a fost consemnat

¹⁴⁰ Pacea separată este un tratat încheiat de unul dintre participanții la coaliția de război, fără cunoștința și/sau consimțământul aliaților.

¹⁴¹ Se știe că generalul Von Lossow a organizat, în 1923, „Puciul de la berărie” împreună cu Hitler.

oficial prin acordul suplimentar al Tratatului ruso-german de la Brest-Litovsk, semnat la 27 august 1918, prin care Rusia a recunoscut independența Georgiei în fața Germaniei. Totodată însă, la 4 iunie, conform unui tratat încheiat cu Imperiul Otoman, Georgia a pierdut Batumi, Kars și Ardahan, teritorii din sud-vestul Georgiei care fuseseră anexate anterior, pe parcursul secolului al XIX-lea, de Rusia. În noua configurație geopolitică, conform viziunii germane „Drang nach Osten” („împinge spre est”), Georgia era menită să devină un pilon-cheie al intereselor Germaniei în Caucaz, urmărind adjudecarea și exploatarea de teritorii în Orient. Astfel, după înfrângerea Rusiei și ocuparea Ucrainei, Germania intenționa să obțină petrolul din Azerbaidjan și manganul din Georgia, precum și extinderea liniilor de cale ferată care traversau Europa legând teritoriile germane de Orientul Mijlociu și către Regiunea Caucazului.

Actul de Independență al Republicii Democratice Georgia, 1919
(Arhiva Națională a Georgiei)

Politica internă

În februarie 1919 au avut loc alegeri pentru Adunarea Constituantă a Republicii Democratice Georgia, organul legislativ suprem al acesteia, scrutin la care au participat inclusiv femei. Alegerile au fost câștigate de social-democrați la scor, aceștia obținând 109 mandate, din care cinci au fost câștigate de femei. Restul mandatelor până la totalul de 130 de locuri ale Adunării Constituante au fost distribuite opoziției. Tot atunci, Karlo Ciheidze a fost ales președinte al Adunării Constituante. În luna iulie 1919 s-a înființat forul legislativ suprem al Republicii Democratice Georgiene, respectiv senatul. În procesul de edificare instituțională a republicii, o atenție deosebită a fost acordată reformelor în justiție și înființării curților de justiție. De asemenea, anterior, în septembrie 1918, fusese aprobat și drapelul tricolor de stat al Georgiei, simbol esențial în afirmarea statalității și independenței georgienilor. Stema oficială era compusă din reprezentarea Sfântului Gheorghe luptând cu balaurul, înconjurat de șapte corpuri cerești. Tot în luna iulie 1919, guvernul georgian își lansa propria monedă provizorie, care, deși nu se putea substitui deocamdată celorlalte valute forte, se va bucura totuși de un curs pozitiv prin comparație cu monedele din țările vecine. Acest aspect va contribui substanțial la fondarea Băncii de Stat a Republicii Democratice Georgiene, nu mai târziu de decembrie 1919.

Stema Republicii Democratice Georgia (Arhiva Națională a Georgiei)

Vechiul steag al Republicii Democratice Georgia

În planul reformelor în domeniul culturii și învățământului, încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, georgienii ceruseră deschiderea unei universități la Tbilisi, dar guvernul rus le refuzase solicitarea. După Revoluția din 1917 însă, la 8 februarie 1918, va fi înființată prima Universitate din

Caucaz, Universitatea din Tbilisi. Ea reunea profesori ai instituțiilor de învățământ superior din Europa și din Rusia. Totodată, în 1919 a fost înființat Muzeul Georgiei, iar în 1920 Galeria Națională de Artă Georgiană și Arhiva Științifică Centrală a Georgiei.

Pe 21 februarie 1921, Adunarea Constituantă a aprobat Constituția Republicii Democratice Georgia, una cu viziuni destul de progresiste pentru acele vremuri¹⁴². Din nefericire pentru georgieni, ei nu au putut și implementa această constituție, deoarece, după numai patru zile de la adoptarea sa, Tbilisi a fost ocupat de Armata a XI-a Sovietică.

După anii de confruntări militare din timpul războiului și prăbușirea Imperiului Rus și a infrastructurii acestuia în urma evenimentelor din anul 1917, finalul Primului Război Mondial găsea Georgia într-o situație gravă din punct de vedere economic. În aceste condiții, guvernul georgian s-a concentrat pe atragerea investițiilor străine în industrie. Astfel, din vara anului 1918, cu ajutorul capitalului german, în Ciatura a început extragerea, apoi exportul de mangan¹⁴³. Ulterior, după retragerea germanilor, guvernul georgian a declarat monopol pe exporturile de mangan. Cererea de mangan în străinătate era mare, oferind astfel posibilitatea de a crește exportul. Totodată, depozitele de cărbune au fost naționalizate. Din păcate, însă, nerecunoașterea pe plan internațional a statutului de stat independent pentru Georgia a împiedicat reabilitarea rapidă a economiei georgiene, celelalte state temându-se să investească capital în industria georgiană pentru că țara ar fi putut fi reocupată de Rusia, mai ales că în cursul războiului civil piața de export-import a Rusiei se închisese.

Pe de altă parte, în timpul guvernului din Caucazul de Sud, s-a luat decizia de a se redistribui terenurile marilor proprietari către țărani în loturi egale, decizie care a fost implementată treptat. Măsura a satisfăcut nevoile

¹⁴² Constituția georgiană din anul 1921 se distinge prin consolidarea drepturilor și libertăților omului. Era prevăzută constituțional egalitatea cetățenilor în fața legii și se interzicea diferențierea pe clase, cetățenii de ambele sexe erau considerați egali, iar ziua de lucru era stabilită oficial la opt ore. Constituția recunoștea drepturile minorităților naționale și asigura protecția acestora, dreptul la educație, la a scrie și a tipări în limba maternă.

¹⁴³ Manganul a fost utilizat în mod activ în industrie pentru a asigura durabilitatea oțelului. Această materie primă, descoperită în Ciatura, în vestul Georgiei, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a avut o cerere mare pe piața mondială. La începutul secolului XX, manganul georgian a satisfăcut 32% din cererea mondială și s-a clasat pe primul loc în lume.

țăranilor, dar, în același timp, a perturbat fermele agricole mari, cauzând un impact negativ asupra economiei. De asemenea, din cauza amenințărilor externe permanente, circa 30–60% din finanțele țării se cheltuiau pentru bugetul armatei, ceea ce a constituit o mare povară asupra bugetului național.

Lupta pentru unitatea țării

Războiul civil a izbucnit în Rusia în toamna anului 1917, imediat după lovitura de stat condusă de Lenin. Generalii ruși care susțineau restaurarea vechilor frontiere ale Rusiei, Kolceak, Denikin, Iudenici, Vranghel și alții, luptau în mod deschis contra bolșevicilor.

În acest sens, armata lui Denikin, care acționa în sudul Rusiei, primea ajutor din Marea Britanie și Franța și considera Caucazul de Sud în continuare ca parte din Imperiul Rus, privind independența sa ca pe o situație temporară. Deși generalul era ocupat cu lupta împotriva bolșevicilor în sudul Rusiei și în Caucazul de Nord, el avea interese și în Republica Democrată Georgia, mai ales cu privire la regiunea Sohumi. În acest caz, Marea Britanie juca rolul mediatorului. Astfel, în conformitate cu promisiunea dată acesteia, Denikin nu putea interveni în Caucazul de Sud, dar în februarie 1919 el a încălcat această înțelegere și a traversat granița „Okrugului”¹⁴⁴ Sohumi. În aprilie, generalul a trebuit să se confrunte însă cu bolșevicii, iar armata georgiană a profitat de acest lucru pentru a restabili *status-quo*-ul existent la graniță. Această situație tensionată va continua până la înfrângerea trupelor lui Denikin, care se va petrece la începutul anului 1920.

Pe fondul războiului civil care măcina teritoriul fostului Imperiu Rus, separatismul a constituit și el o problemă majoră pentru protejarea integrității teritoriale georgiene. Astfel, în Abhazia și Șida Kartli separatismul a fost sprijinit de Rusia Sovietică, iar în Samșe și Adjara de Turcia. La 9 februarie 1918, conform tratatului semnat de Consiliul Național al Georgiei și Consiliul Popular din Abhazia, aceasta din urmă obținea o largă autonomie, însă rămânea integrată Georgiei. Acest fapt a determinat o activare a bolșevicilor din Abhazia, care au cerut aderarea la Rusia sovietică. Astfel, în anul 1918, forțele armate georgiene au fost nevoite să se confrunte în două rânduri cu separatiștii abhazi și cu forțele sovietice care-i susțineau.

În aceste condiții, în primăvara anului 1919 a fost ales Consiliul Popular al Abhaziei autonome (Parlamentul), care pe data de 20 martie a primit

¹⁴⁴ Unitate administrativ-teritorială asemănătoare districtului.

actul constitutiv privind autonomia regiunii în cadrul Georgiei. Documentul a fost aprobat de Adunarea Constituantă a Georgiei.

O situație oarecum similară celei din Abhazia se petrece și în regiunea osetină. Aici, în 1917, beneficiind de susținerea forțelor sovietice, separatiștii osetini au creat un consiliu în Osetia de Sud, care avea drept scop alipirea teritoriului istoric Șida Kartli, populat majoritar de georgieni, cu Osetia de Nord, care făcea parte din Rusia. Guvernul Republicii Democratice Georgia a fost forțat să intervină și în acest caz și să suprima revolta din Șida Kartli pentru menținerea integrității teritoriale.

Dincolo de cazurile menționate anterior, situații problematice vor apărea și în sud-vestul teritoriilor georgiene. Astfel, conform Tratatului de pace de la Brest-Litovsk, semnat în martie 1918, Rusia renunțase la Batumi, Kars și Ardahan în favoarea Turciei. După declararea georgiană a independenței la 4 iunie 1918, Georgia a semnat și ea un acord cu Turcia privind reglementarea frontierei comune în sud. După înfrângerea Turciei la sfârșitul Primului Război Mondial, ca urmare a încetării ostilităților și semnării Armistițiului de la Moudros, Turcia era nevoită să părăsească raioanele Batumi, Kars și Ardahan, care însă nu se întorceau la Georgia, ci au fost ocupate de Marea Britanie, jurisdicția georgiană nefiind restabilită până în vara anului 1920.

Generalul Ghiorgi Mazniașvili (6 aprilie 1870–16 decembrie 1937)

Mai mult, în ianuarie 1919 trupele înfrânte ale otomanilor au creat Republica Caucaziană sud-vestică și au revendicat teritorii din Armenia și Georgia. Scopul acestora era să desprindă o parte din districtele Ahațihe-Ahalkalaki și Batumi din Georgia, dar eforturile comune georgiene, armenice și britanice au reușit să zădărnicească această acțiune turcă.

Probleme au apărut și în relația cu Armenia, între georgieni și armeni izbucnind ostilități din cauza regiunii Lore. Astfel, Armenia a cerut Georgiei să renunțe la Samțhe-Javaheti și la Kvemo Kartli. Guvernul georgian a fost obligat și de această dată să asigure integritatea teritorială a țării. Pe 20 decembrie 1918, armata georgiană a declanșat atacul, iar armata armeană s-a retras de pe pozițiile ocupate. Cu medierea militară a Angliei, pe 31 decembrie 1918 părțile beligerante au părăsit zona de conflict și a fost creată zona neutră Lore, care era ocupată de armatele din Georgia și Armenia alternativ, până ce conflictul avea să capete o soluționare în cadrul unei conferințe de pace.

În ciuda situației dificile cu care se confrunta pe mai multe planuri în acele vremuri tulburi, Guvernul Republicii Democratice Georgia a reușit să mențină integritatea teritorială a țării.

Politica externă

După înfrângerea suferită în noiembrie 1918 de Germania, întregul sistem de securitate conceput de Georgia pe relația cu germanii s-a prăbușit. Regiunea Caucazului a fost ocupată de trupele britanice, Anglia arogându-și acum, în virtutea rezultatelor războiului, dreptul să stabilească poziția și statutul Regiunii Caucaziene în cadrul sistemului de relații internaționale. În aceste condiții, georgienii nu prea aveau multe opțiuni la dispoziție, fiind nevoiți să consimtă la a-și asuma o politică externă în concordanță cu proiecțiile puterilor victorioase în război.

Georgia la Conferința de Pace de la Paris

Cu scopul de a pune bazele unei noi ordini internaționale în conformitate cu rezultatele și experiențele deprinse în urma mării conflagrații mondiale dintre anii 1914–1918, liderii puterilor învingătoare au convocat în anul 1919 la Paris o conferință de pace. Conferința de la Paris a reprezentat cel mai mare forum internațional din istoria lumii de până atunci, la acesta participând inclusiv reprezentanții acelor state care s-au născut pe ruinele fostului Imperiu Rus. Așadar, printre aceștia, la Paris s-a aflat și delegația georgiană, fiind prezentă din ianuarie 1919 și până în ianuarie 1920. După închiderea lucrărilor conferinței, delegația georgiană și-a continuat misiunea diplomatică și în alte capitale europene pentru a susține și promova recunoașterea independenței țării.

În contextul postbelic, încă din ianuarie 1919, conducătorul misiunii speciale în România a fost numit Sosipatre Asatiani. Din cauza lipsei resurselor financiare, însă, misiunea georgiană în România a fost închisă în anul 1920.

În ciuda faptului că reușiseră să își proclame independența, pentru georgieni devenea clar că, mai devreme sau mai târziu, Rusia Sovietică va încerca să reîncorporeze Georgia în propriile sale granițe. Prin urmare, pentru prezervarea statutului de independență abia dobândit era imperativ ca georgienii să obțină recunoaștere internațională și să găsească un protector în Occident care să le susțină cauza independenței țării și să le poată

garanta securitatea și legăturile economice. Prilejul cel mai potrivit pentru a încerca rezolvarea acestei chestiuni era chiar Conferința de Pace de la Paris. Din păcate însă pentru georgieni, delegația lor la conferință a reușit să câștige doar sprijin moral, fără a putea să convingă puterile învingătoare nu numai să recunoască, dar și să protejeze independența Georgiei, deoarece acestea erau preocupate să nu provoace suplimentar Rusia. Astfel, în 1919, Italia a abandonat cauza Georgiei. Totodată, în guvernul Marii Britanii nu exista încă un consens clar cu privire la linia politică de urmat în Caucaz. În acest sens, ministrul englez de externe, Lordul Carson, a susținut pozițiile Georgiei și Azerbaidjanului. Din inițiativa sa, în 1919, Oliver Wardrop a fost numit în funcția de Înalt Comisar al Britaniei în sudul Caucazului, tocmai cu scopul de a sprijini independența Georgiei. În același timp însă, Winston Churchill nu a considerat necesar să susțină independența Caucazului de Sud. Pe cale de consecință, în cele din urmă, Londra a preferat retragerea trupelor din regiune, ceea ce a permis declanșarea nestingerită a acțiunilor militare de către sovietici. Astfel, deși pe 10 ianuarie 1920 aliații care constituiseră Antanta, la inițiativa Lordului Carson aceștia au recunoscut guvernele Georgiei și Azerbaidjanului ca fiind ale unor state existente *de facto* (recunoașterea *de jure* a avut loc mai târziu, la 27 ianuarie 1921). Dar procesul nu a avut ca rezultat și emiterea garanțiilor de independență și de securitate. De asemenea, deși la aceeași conferință Georgia și Azerbaidjan au primit promisiunea unui ajutor alimentar și militar, Ministerul Britanic al Apărării nu a mai implementat această decizie.

Marea victorie a demersurilor diplomatice georgiene s-a produs însă după conferință, pe 27 ianuarie 1921, când în sfârșit s-a reușit obținerea recunoașterii *de jure* din punct de vedere internațional a independenței și suveranității țării. Astfel, în ianuarie 1921, Consiliul Suprem Interaliat, la propunerea Franței, a adoptat o rezoluție prin care a recunoscut independența Georgiei ca stat.

Republica Democrată Georgia și Liga Națiunilor

După obținerea recunoașterii internaționale a independenței sale, din perspectiva obținerii unor garanții de securitate pentru Georgia era imperativ ca țara să facă parte din prima organizație internațională cu vocație universală din istorie, Liga Națiunilor, care își asumase ca principală misiune garantarea independenței și integrității teritoriale ale statelor membre. În 15 noiembrie 1920, la Geneva a avut loc deschiderea primei sesiuni a Ligii

Națiunilor. Unul dintre subiectele principale ale agendei a fost tocmai aderarea statelor la organizație, Georgia numărându-se printre participanți. Din totalul de 24 de voturi, pentru aderare era necesară obținerea unui număr de minim 16 voturi. La 16 decembrie 1920, pentru aderarea Georgiei la Liga Națiunilor au votat numai 10 țări, între care: Africa de Sud, Bolivia, Columbia, Italia, Norvegia, Paraguay, Iran, Portugalia, Elveția și Chile; împotriva aderării ei au fost: Australia, Canada, Cuba, Marea Britanie, Spania, Noua Zeelandă, Olanda, Cehoslovacia, Danemarca și Franța; Belgia, Suedia, Polonia și România s-au abținut.

Georgia nu a reușit să devină membră a Ligii Națiunilor din cauza influenței Marii Britanii, a Franței și a aliaților săi. Principalele motive invocate de respectivele țări în susținerea acestei decizii față de Georgia au fost, pe de o parte, faptul că pentru membrii Ligii Națiunilor ar fi fost dificil să lupte împotriva Rusiei pentru a ajuta Georgia dacă s-ar fi ajuns la o situație de confruntare militară; pe de altă parte, până la 15 noiembrie 1920, Azerbaidjan și Armenia fuseseră deja sovietizate. Prin urmare, îndepărtata Georgie înconjurată de sovietici nu era atât de atractivă pentru Occident, pe cât de interesantă ar fi fost în contextul unui Caucaz liber, și se dovedea cu atât mai greu de apărat în contextul de la acea vreme. În cele din urmă, Georgia nu a reușit să devină membru cu drepturi depline al comunității internaționale.